

PSY437 Rorschach, Tematicko-apercepční test (TAT) a jiné projektivní techniky**Přednášející:**

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.
PhDr. Táňa Fikarová, PhD.

Garant: Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

Čas a místo konání: každou lichou středu, **14.00 – 17.40, učebna U53.**
(26.9., 10.10., 24.10., 7.11., 21.11., 5.12.)

Cíl kurzu:

Studenti se seznámí se základními principy interpretace projektivních metod. Důraz bude kladen na Rorschachovu metodu a Tematicko-apercepční test. Kurz má přispět k rozvoji základních praktických dovedností v používání projektivního přístupu k diagnostice a je východiskem pro postgraduální vzdělávání v obou metodách.

Program kurzu:**■ Blok I.**

Struktura kurzu. Projektivní testy. Projekce, apercepce. Rorschachova metoda, Tematicko-apercepční test (TAT) a vědecká evidence. Postgraduální vzdělávání v ROR a TAT. Sebezkušenost s TAT. (26.9.)

■ Blok II.

ROR: Projektivní metody, historie Rorschachovy metody (původní experimenty), projektivní přístup, teorie H. Rorschacha a pozdější psychoanalytické a percepčně – kognitivní přístupy. Její variace (Behn-Rorschach, Zulliger), morální aspekty projektivní diagnostiky. ROR v kontextu psychologické diagnostiky. (10.10.)

■ Blok III.

TAT: Vztah mezi životem a příběhem. Význam anamnézy (životní historie) pro tvorbu TAT příběhů. Příběh a jeho významy. Historie TAT. Starší interpretační přístupy: H. Murray, W. E. Henry, S. Tomkins a E. Tomkinsová, L. Bellak. Varianty TAT: TAT, CAT, SAT, MAPS, TEMAS, AAC, AAP. Teorie TAT: princip projekce a apercepce, latentní a manifestní, imaginace a realita, apercepční distorze, obecné interpretační postupy, validita a reliabilita TAT, kulturní a genderové souvislosti. Kdy použít TAT. Instrukce. Vyzývací charakter tabulí. (24.10.)

■ Blok IV.

ROR: Vývojový přístup k interpretaci ROR a jiných projektivních metod. Chování v testové situaci a extrapolace do mimotestových situací. Validita a reliabilita, ROR v klinickém vyšetření, skórovací systémy. Popis jednotlivých tabulí ROR a jejich stimulační charakteristiky, determinanty skórování, obsahy, zvláštní fenomény. Interpretace protokolu. (7.11.)

■ Blok V.

TAT: Úvod do skórovacích přístupů Interpersonální decentrace (S. R. Jenkinsová) a Afektivní škála (A. Thomasová). Integrovaná interpretační procedura (I. I. P., Čermák, Fikarová). (21.11.)

■ Blok VI.

TAT: Příklady interpretace TAT protokolů podle ID (interpersonální decentrace) případně AS (afektivní škála). Skórovací a interpretační cvičení. (5.12.)

Poznámka: praktická cvičení, rozbor kazuistických fragmentů, apod. budou zařazovány do jednotlivých bloků průběžně.

Podmínky udělení zápočtu:

Na začátku kurzu studenti obdrží protokol TAT. K jeho interpretaci využijí skórovací postup *Interpersonální decentrace*. V kolokviu pak každý student představí svoje skórování, které zdůvodní a v diskusi bude obhajovat. Studenti se též pokusí o stručnou interpretaci ve vztahu k osobnosti klienta- autora protokolu.

Termín kolokvia: začátek ledna 2019 (bude upřesněno).

Základní literatura

Čermák, I., Fikarová, T. (Eds.) (2012). *Tematicko-apercepční test: interpretační perspektivy*. Nové Zámky: PSYCHOPROF, s.r.o., 712 stran

Analýza jednoho protokolu z mnoha různých teoretických pozic, každá kapitola obsahuje stručné uvedení do příslušného interpretačního systému a jeho aplikaci na tentýž protokol TAT. Zahrnuje komplexní i specifické skórovací přístupy.

TeleroVský, R., Ženatý, J. (2006). *Stručné uvedení do Exnerova systému (CS) administrace a skórování: srovnání s českou učebnicí Rorschachovy metody*. In I. Čermák, J. Ženatý (eds.): Rorschach a projektivní metody, 1/2005. Praha: ČSRAP, 25-162.

Průvodce skórováním odpovědí na tabule Rorschachovy metody jako východisko pro interpretaci. Viz též Exner, J. E., jr. (2009). Frekventanti postgraduálních kurzů v Rorschachově metodě pro pokročilě využíjí též příručku k interpretaci – viz Polák, A., Obuch, I. (2011).

Další prameny (komentované):

Exner, J. E., jr. (2009). *Rorschach-praktická příručka*. Praha: Hogrefe – Testcentrum.

Příručka obsahuje pravidla administrace, skórování, postupy kvantitativních výpočtů a normy pro Rorschachovu metodu. Uživatel si osvojí rorschachovský jazyk a naučí se skórovat odpovědi.

Polák, A., Obuch, I. (2011). *Komprehenzivní systém J. E. Exnera. Standardizovaný přístup k vyhodnocování Rorschachovy metody*. Praha: Hogrefe – Testcentrum, 273 stran

Podrobný výklad Exnerova pojetí interpretace odpovědí evokovaných Rorschachovou metodou. Uživatel se postupně seznámí s osmi sekcemi interpretace ve vztahu ke specifickým aspektům fungování osobnosti (zpracování informací, kognitivní mediace, ideace, kontrola a tolerance stresu, afektivní rysy, sebepercepce, interpersonální percepce, situační stres) a s interpretačními strategiemi podle klíčových proměnných. Bohatě doloženo řadou kazuistik.

Lečbych, M. (2012). *Rorschachova metoda. Integrovaný přístup k interpretaci*. Praha: Grada, 149 stran
Pojednány jsou možnosti Rorschachovy metody při diagnostice vnímání, myšlení, emocí a objektivních vztahů, které jsou navíc vřazeny do teoretických souvislostí – psychoanalytických, vývojových či obecně psychologických.

Lečbych, M. (2013). *Wagnerův Hand test. Aplikace ve výzkumu a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého, 82 stran. Nejúplnější shrnutí výzkumných zjištění s využitím Wagnerova Hand testu a jejich význam pro diagnostiku. Přehledně zpracované skórovací postupy včetně vyzývacího charakteru tabulí. Strážlivá interpretace je dobrým vodítkem pro diagnostika.

Ženatý, J., Máthé, R. (2009). *Projektivní významy Rorschachových tabulí*. Praha: Psychoprof a ČSRaP, 164 stran

Rozsáhlá analýza vyzývacího charakteru Rorschachových tabulí s důrazem na diagnostické využití. Kniha obsahuje jednak syntézu nejznámějších přístupů k podnětovým charakteristikám Rorschacha, jednak výklad podle maďarského psychologa Ference Mereaie.

Další prameny:

Najbrtová, K., Šípek, J. (eds.), Loneková, K., Čáp, D. (2017). *Projektivní metody v psychologické diagnostice*. Praha, Portál, 176 stran.

Čermák, I. (2006). *Podnětové charakteristiky tabulí Tématicko apercepčního testu*. In I. Čermák, J. Ženatý (eds.), Rorschach a projektivní metody. *Ročenka České společnosti pro Rorschacha a projektivní metody*. Nakladatelství MSD a Česká společnost pro Rorschacha a projektivní metody, 163-189.

Čermák, I., Fikarová, T. (2007). *Kognitivní charakteristiky příběhů v TAT a jejich diagnostický význam*. In J. Ženatý, I. Čermák, R. Telerovský (eds.), Rorschach a projektivní metody. *Ročenka České společnosti pro Rorschacha a projektivní metody*. Praha: Nakladatelství IPVZ a Česká společnost pro Rorschacha a projektivní metody, s. 175-212.

Fikarová, T., Čermák, I. (2008). *Morální poselství v příbězích evokovaných TAT u adolescentů s obtížemi v chování*. In: R. Telerovský, J. Ženatý, I. Čermák, (eds.). *Rorschach a projektivní metody, 3/2007*. Praha: IPVZ, s. 136-160.

Goldmann, P., Soukupová, T. (2006). *Zkušenosti s testem AAC*. In L. Silverton, *Adolescent apperception cards (Apercepční karty pro adolescenty)*, Praha: Testcentrum, Hogrefe, 13-21.

Lečbych, M. (2010). *Rorschachovská škála orální závislosti ve výzkumu a klinické praxi*. *Československá psychologie, 54(5)*, 505-513.

Lečbych, M., Seidl, M. (2013). *The association between self-report attachment dimensions and the Rorschach Oral Dependency Scale in a sample of Czech adults*. *Rorschachiana: Journal of the International Society for the Rorschach, 34(2)*, 137 – 155.

Lečbych, M., Hosáková, K. (2014). *Posouzení interpersonální decentrace metodou Tématického apercepčního testu u hospitalizovaných osob se schizofrenií*. *Československá psychologie, 58(2)*, 98-106.

Lečbych, M. (2014). *Rorschachova metoda při posuzování dopadů psychologického traumatu*. *Československá psychologie, 58 (1)*, 72-81.

Obereignerů, R., Čáp, D., Krausová, V. a kol. (2016). *Vybrané ukazatele sociální zralosti osobnosti v projektivních psychodiagnostických metodách*. Olomouc: Univerzita Palackého, 188 stran.

Říčan, P., Šebek, M., Ženatý, J., Morávek, S. (1981). *Úvod do Rorschachovy metody*. Příručka. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy.

Říčan, P., Ženatý, J. (1988). *K teorii a praxi projektivních technik*. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy.

Soukupová, T., Goldmann, P. (2008). *Zjišťování objektivních vztahů v Tématicko apercepčním testu*. In: R. Telerovský, J. Ženatý, I. Čermák, (eds.). *Rorschach a projektivní metody, 3/2007*. Praha: IPVZ, s. 161- 174.

Seidl, M., Lečbych, M. (2016). *Lidská pohybová determinanta v Rorschachově metodě*. Olomouc: Univerzita Palackého, 168 stran.

Šebek, M. (1997). *TAT u dětí*. In P. Říčan, D. Krejčířová (eds.), *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada Publishing, 314-321.

Šípek, J. (2000). *Projektivní metody*. Praha: ISV nakladatelství

Urbánek, T., Czechoová, K., Čermák, I., Fikarová, T., Pokorná, Z. (2012). *Analýza motivace na základě použití TAT u dvou skupin adolescentů*. *Československá psychologie*, 56(5), 393 – 408.

Publikace České společnosti pro Rorschacha a projektivní metody:

Čermák, I., Ženatý, J. (eds.) (2006). *Rorschach a projektivní metody, 1/2005*. Praha: ČSRAP.

Ženatý, J., Čermák, I., Telerovský, R. (eds.) (2007). *Rorschach a projektivní metody, 2/2006*. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.

Telerovský, R., Ženatý, J., Čermák, I. (eds.) (2008). *Rorschach a projektivní metody, 3/2007*. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.

Ženatý, J., Máthé, R. (2009). *Projektivní významy Rorschachových tabulí*. Praha: Psychoprof a ČSRaP.